

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩІЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВництва та архітектури»
КАФЕДРА філософії**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Папірник

бересень 2019 року

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Економічна соціологія**

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність	073 «Менеджмент»
освітньо-професійна програма	(шифр і назва спеціальності) «Логістика»
освітній ступінь	(назва освітньої програми) бакалавр
форма навчання	(назва освітнього ступеня) дenna
розробник	(дenna, заочна, вечірня) Савош Галина Петрівна (прзвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Економічна соціологія» виступає важливим елементом вузівської підготовки фахівців економічного профілю. Знання соціально-економічних проблем сучасного суспільства, соціологічних підходів і методів його аналізу необхідно для успішної діяльності в системі соціально-економічних відносин. Вивчення економічної соціології сприяє формуванню гуманітарного підходу до оцінки ролі та місця економіки в житті суспільства. Такий підхід дозволяє уникнути однобічного розгляду економіки як замкненої, самодостатньої системи, успішно долати економічний детермінізм в організації соціально-економічної діяльності, ураховувати соціальні механізми та соціальні наслідки функціонування економіки, оптимально співвідносити її розвиток із соціальними цілями суспільства.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			II	
Всього годин за навчальним планом, з них:	120	4	120	
Аудиторні заняття, у т.ч:	44	1.5	44	
лекції	22		22	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	22		22	
Самостійна робота, у т.ч:	76	2.5	76	
підготовка до аудиторних занять	12		12	
підготовка до контрольних заходів	10		10	
виконання курсового проекту або роботи	12		12	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	12		12	
підготовка до екзамену	30		30	
Форма підсумкового контролю			екзамен	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Економічна соціологія»: ознайомити студентів з ключовими підходами до вивчення економіки як соціального інституту; з загальними принципами соціологічного аналізу економічної поведінки й економічної свідомості різних соціальних груп і спільнот.

Завдання дисципліни «Економічна соціологія»:

- етапи та проблеми становлення економічної соціології; особливості соціологічного підходу до аналізу економічної поведінки;
- з'ясувати еволюцію економічних інститутів суспільства та їх вплив на соціальну стратифікацію;
- проаналізувати роль культурних факторів у розвитку економіки; особливості формування соціально-економічних відносин, стереотипів сприйняття та реакції людей на економічні перетворення в суспільстві; зміст, структуру, функції, види, мотиви економічної поведінки; трансформації інституту власності;
- ознайомити студентів з методами і формами соціальної регуляції економічної поведінки суб'єктів; з'ясувати механізми заличення соціальних груп до активного та пасивного заняття бізнесом;

Пререквізити дисципліни: «Історія і культура України»..

Постреквізити дисципліни: «Філософія», «Соціологія», «Психологія управління та конфліктологія», «Політологія», «Економічна історія».

Компетентності :

ЗК1 – Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами.

ЗК4 – Здатність застосовувати концептуальні базові знання у діяльності менеджера.

СК3 – Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК8 – Здатність працювати в команді, спілкуватися з фахівцями інших галузей при вирішенні проблем діяльності підприємства в умовах невизначеності.

СК16 – Здатність до прийняття оптимальних управлінських рішень з логістики із використанням сучасних інформаційних технологій

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

РН₁ – критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для ефективного управління організацією;

РН₅ – мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень, критично оцінювати їхні наслідки в умовах невизначеності та ризику;

вміти:

РН₇ – застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, діалог, дискусія) і наочні (ілюстрація, демонстрація), метод проблемного викладу.

Форми навчання: групові, колективні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Економічна соціологія як наука					
1. Економічна соціологія: проблеми становлення і розвитку	9	2	2		5
2. Соціальні характеристики сучасних економічних систем	9	2	2		5
3. Соціально-економічна структура суспільства	6	2	2		2
4. Економічна культура і економічна свідомість	6	2	2		2
5. Соціологія грошей	6	2	2		2
6. Соціологія зайнятості	6	2	2		2
7. Соціологія споживання	10	2	2		6
8. Соціологія підприємництва	12	4	4		4
9. Соціологія економічної поведінки	8	2	2		4
10. Загальний погляд на проблеми економічної соціології.	6	2	2		2
Написання та захист реферату	12				12
Разом за змістовим модулем 1	90	22	22		46
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	120	22	22		76

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1.	<i>Економічна соціологія: проблеми становлення і розвитку.</i> Зростання наукового і практичного інтересу до економічної соціології. Дискусії про предмет та методи економічної соціології. Особливості економічного і соціологічного підходу до аналізу економічних явищ (процесів). Евристичні можливості моделі «економічної людини» і моделі «соціологічної людини». Основні етапи становлення і розвитку економічної соціології. Методика і техніка соціологічних досліджень в сфері економіки.	2
2	<i>Соціальні характеристики сучасних економічних систем.</i> Дослідницька палітра сучасної економічної соціології. Соціологія раціонального вибору, мережевий підхід, новий інституціоналізм, культурно-історичний та етнографічний підходи до вивчення економічних явищ та процесів. Соціологія ринків. Формування нової конкурентної ситуації в умовах постіндустріального суспільства. Економіка в умовах глобалізації. Нові фактори і орієнтири соціально-економічного розвитку.	2
3	<i>Соціально-економічна структура суспільства.</i> Моделі соціально-економічних структур. Економічна стратифікація: об'єктивні та суб'єктивні виміри. Соціально-економічні групи. Економічна мобільність. Соціальна картина розподілу доходів в сучасному українському суспільстві. Сприйняття соціально-економічних груп в громадській свідомості. Основні господарські ідеології. Соціологічний аналіз конкретних соціально-економічних груп в сучасному українському суспільстві.	2

4	<u>Економічна культура і економічна свідомість.</u> Роль культурних факторів у розвитку економіки. Економічна культура: поняття, функції, рівні реалізації. Основні регулятори економічної культури. Методи соціологічного вивчення економічної культури. Характеристика економічної культури розвинених капіталістичних країн. Економічна свідомість: поняття, структура. Стереотипи економічної свідомості. Свідоме і несвідоме в економічній поведінці.	2
5	<u>Соціологія грошей.</u> Гроші як соціальний інститут. Соціокультурні особливості ставлення до грошей. Ставлення до грошей різних соціальних груп. Гроші як мірило відносин між людьми і країнами. Вплив грошей на формування особистості. Грошові типи особистості. Фінансова успішність в громадській свідомості. Соціальні проблеми становлення грошової культури в сучасній Україні. Проблеми соціального захисту грошових заощаджень населення.	2
6	<u>Соціологія економічної поведінки.</u> Особливості соціологічного вивчення економічної поведінки. Зміст, структура, види та функції економічної поведінки. Первинна група в економічній діяльності: історико-соціологічний аналіз. Соціологічний аналіз міжгрупових взаємодій в економіці. Неправові практики в сфері економіки. Мотиви господарської поведінки в умовах соціальних змін. Моделі і основні механізми регулювання економічної поведінки. Інноваційна поведінка суб'єктів економічного життя суспільства.	2
8-9	<u>Соціологія підприємництва.</u> Динаміка підприємницької активності в сучасній Україні. Фактори, які сприяють та заважають розвитку підприємництва в Україні. Механізми заличення соціальних груп до активного та пасивного зайняття бізнесом. Історична доля підприємницької культури в Україні. Соціалізація підприємництва в епоху глобальних змін. Ціннісні орієнтації українських підприємців. Соціальна самоідентифікація підприємців. Неформальна економіка і позаконтрактні відносини в бізнесі. Економіко-соціологічний аналіз етнічного підприємництва. Філантропічне підприємництво. Імідж підприємця в громадській свідомості. Ризик у сучасному бізнесі і соціологічне забезпечення ризик-менеджменту. Бізнес-діяльність як фактор трансформації соціальної структури українського суспільства.	4
9	<u>Соціологія споживання.</u> Місце споживання серед цінностей суспільства, класу, групи, особистості. Споживацтво як спосіб життя. Споживач: соціальний тип, статус, потенціал. Проблема формування та виховання споживача. Регулятори споживацької поведінки. Особливості рішень споживача в різному соціокультурному середовищі (сім'я, група, клас). Багатоступеневість споживання: причини, прояви, соціальні проблеми, які вона викликає в різних суспільствах. Державна політика захисту споживачів в сучасній Україні.	2
10	<u>Соціологія зайнятості.</u> Основні соціокультурні моделі зайнятості і ринку праці в сучасному світі, їх соціологічні характеристики. Соціально-демографічні особливості, фактори і суперечності зайнятості. Безробіття	2

	як соціально-економічне явище: його причини, форми та соціально-економічні наслідки. Поведінка на ринку праці різних соціальних груп. Гендерні асиметрії на ринку праці. Методи соціологічного дослідження поведінки суб'єктів на ринку праці. З. Активна соціальна політика у сфері зайнятості та її соціологічне забезпечення.	
11	<u>Загальний погляд на проблеми економічної соціології.</u> Людина і суспільство в теоріях класичної політичної економії. Соціологічні теорії економіки класиків соціології. Економіка і суспільство в теоріях структурного функціоналізму. Інституційний підхід в економічній соціології.	2

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан	Тема заняття	Кількість годин
1	<u>Економічна соціологія: проблеми становлення і розвитку.</u> Дискусії про предмет та методи економічної соціології. Економіко-соціологічні ідеї у працях соціологів і економістів ХІХ-ХХ ст.	2
2	<u>Соціальні характеристики сучасних економічних систем</u> Економіка в умовах глобалізації. Соціологія рационального вибору, мережевий підхід, новий інституціоналізм, культурно-історичний та етнографічний підходи до вивчення економічних явищ та процесів	2
3	<u>Соціально-економічна структура суспільства.</u> Моделі соціально-економічних структур. Соціологічний аналіз конкретних соціально-економічних груп в сучасному українському суспільстві.	2
4	<u>Економічна культура і економічна свідомість.</u> Роль культурних факторів у розвитку економіки. Економічна культура: поняття, функції, рівні реалізації. Економічна свідомість: поняття, структура.	2
5	<u>Соціологія грошей.</u> Гроші як соціальний інститут. Соціальні проблеми становлення грошової культури в сучасній Україні. Проблеми соціального захисту грошових заощаджень населення.	2
6	<u>Соціологія економічної поведінки</u> Особливості соціологічного вивчення економічної поведінки. Зміст, структура, види та функції економічної поведінки. Мотиви господарської поведінки в умовах соціальних змін. Моделі і основні механізми регулювання економічної поведінки.	2
7, 8	<u>Соціологія підприємництва.</u> Динаміка підприємницької активності в сучасній Україні. Неформальна економіка і позаконтрактні відносини в бізнесі. Економіко-соціологічний аналіз етнічного підприємництва	4
9	<u>Соціологія споживання.</u> Споживач: соціальний тип, статус, потенціал.. Регулятори споживацької поведінки. Особливості рішень споживача в різному соціокультурному середовищі (сім'я, група, клас).	2

10	<i>Соціологія зайнятості.</i> Основні соціокультурні моделі зайнятості і ринку праці в сучасному світі, їх соціологічні характеристики. Соціологія ринків. Формування нової конкурентної ситуації в умовах постіндустріального суспільства.	2
11	<i>Загальний погляд на проблеми економічної соціології.</i> Людина і суспільство в теоріях класичної політичної економії. Соціологічні теорії економіки класиків соціології. Економіка і суспільство в теоріях структурного функціоналізму. Інституційний підхід в економічній соціології.	2

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	12
2	Підготовка до контрольних заходів	10
3	Виконання та захист реферату	12
Опрацювання розділів, які не викладаються на лекціях:		
4	<i>1. Економічна соціологія: проблеми становлення і розвитку.</i> Економіко-соціологічні ідеї у працях соціологів і економістів ХІХ-ХХ ст.	3
	<i>2. Соціальні характеристики сучасних економічних систем.</i> Соціологія раціонального вибору, мережевий підхід, новий інституціоналізм, культурно-історичний та етнографічний підходи до вивчення економічних явищ та процесів.	3
	<i>7. Соціологія підприємництва.</i> Дослідницька палітра сучасної економічної соціології. Неформальна економіка і позаконтрактні відносини в бізнесі. Економіко-соціологічний аналіз етнічного підприємництва.	4
	<i>9. Соціологія зайнятості.</i> Соціологія ринків. Формування нової конкурентної ситуації в умовах постіндустріального суспільства.	2
	Підготовка до екзамену	30

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю, які застосовуються при перевірці знань: письмовий, тестовий, а також методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Економічна соціологія як наука

1	Систематичне відвідування лекцій (1 бал за заняття)	11
2	Конспект лекцій та самостійної роботи (конспект першоджерел)	15
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30
4	Підготовка, виконання та захист реферату	24
5	Виконання поточної контрольної роботи	20
		100

Бали за конспект:

15-11 - конспект охайній та містить весь лекційний матеріал;

10-6 - конспект неповний, в ньому відсутні декілька лекцій або питань для самостійної роботи;

5-1 - конспект неохайній, неповний, відсутня більша кількість лекцій та завдань самостійної роботи.

Розділи програми, які не викладаються на лекціях опрацьовуються самостійно та захищаються студентами в усній формі. Відповіді оцінюються у 30 балів:

30-27 - глибоке розуміння суті питання та можливості його застосування в майбутній професійній діяльності; вільне володіння категоріальним апаратом;

26-22 - вільна орієнтація як в окремих питаннях, так і в темі в цілому;

21-17 – в цілому курс засвоєний, студент показує впевненість у знанні матеріалу, але допускає несуттєві помилки;

16-11 - неповне розкриття питання; поверхневі знання, суттєві помилки;

10-6 - низький рівень розуміння основних питань; нездатність розкрити всі питання;

5-1 - часткове володіння категоріальним апаратом; грубі помилки у відповідях.

Підготовка, виконання та захист реферату :

оцінюється у 24 бали:

24-20 - чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, тема розкрита у повному обсязі. Студент показує самостійність у формулюванні висновків, узагальнень. Правильно оформлені посилання та список використаних джерел.

19-10 - реферат містить помилки у оформленні; студента орієнтується у темі, але в окремих питаннях допускає помилки;

9-1 - у оформленні реферату допущені грубі помилки;. студента частково володіє темою.

Виконання контрольної роботи поточного контролю оцінюється у 20 балів. Бали, отримані студентом за контрольну роботу, складаються як сума від числа балів, набраних за відповідь на кожне із питань. Робота містить два питання, кожне з яких оцінюється від 10 до 1 балів:

10-8 - студент дав повну вичерпну відповідь на запропоновані питання, аргументував і розкрив теоретичні положення дисципліни, виявив логічне мислення і знання програмного матеріалу, посилається на приклади сучасних наук, соціальних подій та процесів;

7-5 - студент в основному правильно відповідає на запропоновані питання орієнтується в програмному матеріалі, але допускає дрібні неточності в окремих питаннях, обізнаний в предметі;

4-3 - студент дає правильні відповіді на більшу частину питань, але має значні прогалини в знаннях, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують;

2-1 - студент не зміг дати правильні відповіді на питання, не цікавиться сучасним науковим та суспільним життям.

Екзамен:

Бали, отримані студентом на екзамені з дисципліни «Економічна соціологія» складаються як сума від числа балів, набраних за відповідь на кожне із двох питань екзаменаційного билета. Відповідь на кожне питання оцінюється в 50 балів і нараховується за такими критеріями:

Для отримання від **45** до **50** балів: студент повинен продемонструвати глибокі знання програмного матеріалу, вільно орієнтуватися в категоріальному апараті курсу, повинен чітко формулювати та аргументувати основні положення, знання фахової літератури, правильно відповісти на додаткові запитання, може вільно сформулювати свою точку зору.

Від **39** до **44** балів: отримують ті студенти, які в основному правильно відповідають на питання в білеті, в цілому орієнтується в матеріалі курсу, але допускають незначні неточності в відповіді, які не мають принципового значення, але є свідченням про недостатньо глибоке оволодіння вивченим курсом.

Від **30** до **38** балів: набирають студенти, які з розумінням висвітлюють поставлені питання виявляють знання, але допускають неточності, невпевненість при в цілому правильній відповіді.

При отриманні балів від **25** до **29**: студенти показують невисокий рівень знань, якщо він засвоїв матеріал в основному, дещо обізнаний з деяких проблем.

При отриманні за відповідь від **17** до **24** балів, якщо є правильна відповідь на питання, але недостатньо повно та грунтовно висвітлено зміст питання.

Число балів від **10** до **16** нараховується, якщо студент розкриває незначну частину теоретичного питання або дає відповідь не за темою.

Число балів від **1** до **9** нараховується, якщо студент практично не розкриває поставлене питання та не відповідає на основні та додаткові питання..

Підсумкова оцінка з дисципліни «Економічна соціологія» визначається як середньоарифметична між оцінкою змістового модуля та оцінкою екзамену.

Порядок зарахування пропущених занять: пропущені лекційні заняття зараховуються в разі опрацювання рекомендованої літератури й складання конспекту лекції. Студенти самостійно вивчають матеріал і готовуються до співбесіди за темою пропущеного практичного заняття в зазначеній викладачем час.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Веселов Ю. В. Экономическая социология: история идей. – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 1995. – 168 с.
2. Дорин А. В. Экономическая социология: учебное пособие. – Мн.: ИП «Экоперспектива». 1997. – 256 с.
3. Радаев В. В. Экономическая социология [Текст]: учебное пособие для вузов. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2009. – 602 с.
4. Рошина Я. М. Социология потребления [Текст]: учебное пособие. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2007. – 447 с.
5. Чепуренко А. Ю. Социология предпринимательства: учебник. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2007. – 386 с.
6. Экономическая социология: автопортреты [Текст] /Отв. ред. В.В.Радаев. М.С. Добрякова. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2007. – 487 с.
7. Экономическая социология: учебное пособие для вузов /Под ред. В.И.Верховина. – М.: Академический проект, 2006. – 736 с.

Допоміжна

1. Антология социально-экономической мысли в России: Дореволюционный период / Под ред. А. И. Кравченко. – СПб.: Изд-во Христиан. гуманитар. ин-та, 2000. – 832 с.
2. Бабосов Е. М. Экономическая социология. Вопросы и ответы. – Мн.: «ТетраСистемс», 2004. – 224 с.
3. Бєленок О. Випробування ринком: віковий зріз громадської думки // Українське суспільство 1992-2007. Динаміка соціальних змін /за ред. В.Ворони, М.Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2007. – С. 242-249.
4. Верховин В.И. Посредническое поведение. – М.: РУДН, 2005. – 111 с.
5. Зарубина Н.Н. Социология хозяйственной жизни: проблемный анализ в глобальной перспективе: Учебное пособие. – М.: Университетская книга, Логос, 2006. – 392 с.
6. Лукашевич М. П. Соціологія економіки: Підручник. – К.: Каравела, 2005. – 288 с.

- Силласте Г. Г. Экономическая социология: Учебное пособие. – М.: Гардарики, 2005. – 283 с.
- Соколова Г. Н. Экономическая социология: Учебник. – Минск: Беларуская наука, 2000. – 376 с.
- Экономическая социология /Под ред. В.Е. Пилипенко. – К.: МАУП, 2002. – 296 с.
- Экономическая социология: Хрестоматия /Авт. сост. Г.Н. Соколова, О.В. Кобяк. – Минск: Бел. наука, 2000. – 416 с.
- Экономико-социологический словарь / Науч. ред. Г. Н. Соколова. – Минск: ФУ Анпффом, 2002. – 448 с.
- Экономическая социология в России: поколение учителей [Текст]; отв. ред. В. Радаев. – Минск: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2008. – 152 с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

- Кирцнер И. Конкуренция и предпринимательство // www.cato.ru/library
- Розенберг Н., Бирдцелл Л. Как Запад стал богатым. Экономическое преобразование индустриального мира // www.cato.ru/library
- Бастия Ф. Экономические софизмы или хитрые уловки протекционистов, разоблаченные сторонником свободной торговли / Пер. с франц. // www.cato.ru/library
- Мизес Л. Бюрократия. Запланированный хаос. Антиkapitalistическая ментальность// www.cato.ru/library
- Мизес Л. Человеческая деятельность. Трактат по экономической теории / Пер. с англ. // www.cato.ru/library
- Норберг Ю. В защиту глобального капитализма // www.cato.ru/library
Политическое обеспечение бизнеса / Под ред. Ю.С. Коноплина. – М., 1995 // <http://www.humanities.edu.ru/db/msg/78793>
- Ротбард М. Власть и рынок: Государство и экономика // www.cato.ru/library
- Рэнд А. Апология капитализма // <http://marsexxx.com/>
- Бастия Ф. Что видно и чего не видно // www.cato.ru/library
- Боуз Д. Рыночный процесс. – В кн.: Боуз Д. Либертарианство: История, принципы, политика // www.cato.ru/library
- Брэдфорд Д. Триумф Капитала // <http://www.gumer.info/>
- Вахитов Р. Кто такие антиглобалисты и почему им не нравится глобальный капитализм? // <http://www.gumer.info/>
- Ди Лоренцо Т. Миф о естественной монополии // www.cato.ru/library
- Жувенель де Б. Этика перераспределения // http://www.libertarium.ru/libertarium/l_lib_ethics
www.cato.ru/library
- Рэнд А. Большой бизнес – преследуемое меньшинство нашего общества // www.cato.ru/library

Розробник (Г. П. Савош)
(підпис)

Гарант освітньої програми (А. О. Черчатова)
(підпис)

Сyllabus затверджено на засіданні кафедри
філософії
Протокол від « 24 » вересня 2019 року № 3